BAB 07 | GEOGRAFI TINGKATAN 1 | SESI 2026

Saliran

Subjektif dan huraian / esei

Ikuti aliran sungai dari hulu ke hilir, kenali sungai dan tasik utama Malaysia, kemudian bandingkan kepentingannya kepada kehidupan serta kegiatan manusia.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Buku teks KPM hlm. 74-85 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 huraian | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Nyatakan fakta yang diminta; jelaskan hubungan sebab dan kesan apabila perlu. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan bagi lakaran atau jawapan yang panjang. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

B7S01 | 7.1

Mudah | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 76-77 | Rujukan 2.3.1

Penerangan rekaan: P mempunyai lurah V, jeram dan cerun curam. Q mempunyai cerun landai, aliran perlahan serta mendapan.

(a) Kenal pasti peringkat P dan Q. [2 markah]

(b) Selain ciri yang telah diberi, nyatakan dua ciri peringkat tengah dan dua bentuk muka bumi yang boleh terdapat di hilir. [4 markah]

B7S02 | 7.1

Mudah | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 77 | Rujukan 2.3.1

Dua bentuk muka bumi ialah tasik ladam dan delta.

(a) Nyatakan asal bentuk tasik ladam dan lokasi pembentukan delta. [2 markah]

(b) Terangkan empat perkara yang berkaitan pembentukan delta. [4 markah]

B7S03 | 7.2

Mudah | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 78-79 | Rujukan 2.3.2

Murid membuat senarai sungai serta tasik utama Malaysia.

(a) Namakan sungai terpanjang di Semenanjung Malaysia dan sungai terpanjang di seluruh Malaysia. [2 markah]

(b) Nyatakan negeri bagi Sungai Kinabatangan, Loagan Bunut, Tasik Chini dan Tasik Kenyir. [4 markah]

B7S04 | 7.3

Mudah | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 80-82 | Rujukan 2.3.3

Sungai dan tasik memberi manfaat kepada penduduk melalui pelbagai fungsi.

(a) Nyatakan dua kepentingan yang boleh dikongsi oleh sungai dan tasik. [2 markah]

(b) Padankan contoh dengan fungsi khusus: Sungai Muda, Sungai Golok, Sungai Rajang ke Kapit, dan Tasik Titiwangsa. [4 markah]

B7S05 | 7.1

Sederhana | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 76-77 | Rujukan 2.3.1

Murid membandingkan hulu dengan hilir sungai menggunakan ciri cerun, aliran dan proses.

(a) Bandingkan cerun hulu dengan cerun hilir. [2 markah]

(b) Nyatakan kelajuan aliran di hulu dan hilir. Kemudian nyatakan satu ciri hasil hakisan hulu dan satu ciri hasil pemendapan hilir. [4 markah]

B7S06 | 7.2

Sederhana | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 78-83 | Rujukan 2.3.2

Kad tasik: Bera, Chini, Kenyir dan Temenggor.

(a) Kelaskan keempat-empat tasik kepada dua kumpulan asal pembentukan. [2 markah]

(b) Nyatakan negeri bagi setiap satu daripada empat tasik itu. [4 markah]

B7S07 | 7.3

Sederhana | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 80-82 | Rujukan 2.3.3

Dua senario rekaan: A menyalurkan air sungai melalui tali air ke sawah; B menggunakan tasik takungan dalam sistem penjanaan elektrik.

(a) Kenal pasti fungsi A dan B. [2 markah]

(b) Berikan satu contoh lokasi sebenar bagi setiap fungsi A dan B berserta negeri lokasi itu. [4 markah]

B7S08 | 7.3

Sederhana | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 81-82 | Rujukan 2.3.3

Dua kegiatan rekaan: penduduk menangkap ikan air tawar dan pelawat menikmati kawasan tasik.

(a) Nyatakan dua kepentingan saliran yang ditunjukkan. [2 markah]

(b) Berikan dua contoh ikan air tawar yang dipelajari serta dua lokasi tasik rekreasi. [4 markah]

B7S09 | 7.1

Cabaran | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 76-77 | Rujukan 2.3.1

Catatan rekaan seorang murid berbunyi: "Delta terbentuk di hulu yang curam. Tasik ladam ialah timbunan pasir di muara."

(a) Betulkan dua pernyataan tersebut. [2 markah]

(b) Huraikan urutan pembentukan tasik ladam dengan empat isi. [4 markah]

B7S10 | 7.2

Cabaran | 6 markah | Buku teks KPM hlm. 78-82 | Rujukan 2.3.2, 2.3.3

Kumpulan menyatakan bahawa semua sungai ialah sempadan antarabangsa dan semua tasik ialah tasik buatan. Mereka perlu membetulkan pengelasan menggunakan contoh.

(a) Berikan satu sungai yang menjadi sempadan negeri, bukan sempadan antarabangsa, serta satu tasik semula jadi. [2 markah]

(b) Huraikan dua fungsi saliran lain dengan satu contoh sebenar bagi setiap fungsi. [4 markah]

Bahagian B | 5 huraian / esei

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

B7E01 | 7.1

Mudah | 8 markah | Buku teks KPM hlm. 76-77 | Rujukan 2.3.1

Kad ulang kaji perlu menerangkan perubahan sungai dari hulu ke hilir.

Bandingkan lapan ciri merangkumi bentuk lurah, cerun, aliran serta ciri atau proses pada tiga peringkat sungai.

Rangka bantuan

1. Tulis tiga ciri hulu.
2. Tambah dua ciri tengah.
3. Akhiri dengan tiga ciri hilir.

B7E02 | 7.2

Mudah | 8 markah | Buku teks KPM hlm. 78-83 | Rujukan 2.3.2

Lapan kad nama diberi: Sungai Pahang, Sungai Rajang, Sungai Kinabatangan, Sungai Baram, Tasik Bera, Tasik Chini, Tasik Kenyir dan Tasik Temenggor.

Nyatakan negeri bagi setiap sungai. Kemudian kelaskan setiap tasik sebagai semula jadi atau buatan manusia.

Rangka bantuan

1. Selesaikan empat kad sungai dahulu.
2. Bezakan dua tasik semula jadi daripada dua tasik buatan.
3. Jangan menukar kategori sungai dengan tasik.

B7E03 | 7.3

Sederhana | 8 markah | Buku teks KPM hlm. 80-81 | Rujukan 2.3.3

Sebuah rencana kelas membincangkan fungsi sungai kepada masyarakat.

Terangkan fungsi sungai sebagai sumber pengairan, sempadan semula jadi, laluan pengangkutan/perhubungan dan kawasan rekreasi/pelancongan. Berikan satu contoh lokasi bagi setiap fungsi.

Rangka bantuan

1. Namakan fungsi dengan jelas.
2. Padankan satu contoh bagi setiap fungsi.
3. Jangan ulang contoh yang tidak sepadan.

B7E04 | 7.3

Sederhana | 8 markah | Buku teks KPM hlm. 82 | Rujukan 2.3.3

Murid menyediakan penerangan tentang kepentingan tasik.

Huraikan empat kepentingan tasik dengan satu contoh atau maklumat sokongan khusus bagi setiap kepentingan.

Rangka bantuan

1. Susun empat fungsi.
2. Tambahkan contoh yang sepadan.
3. Elakkan dakwaan semua tasik mempunyai empangan.

B7E05 | 7.1

Cabaran | 8 markah | Buku teks KPM hlm. 76-82 | Rujukan 2.3.1, 2.3.3

Tiga catatan rekaan untuk latihan: A cerun curam dengan jeram; B aliran perlahan membawa sedimen ke muara; C takungan air dengan kawasan rekreasi. Ini bukan hasil pemerhatian sebenar.

Kenal pasti peringkat sungai A dan B serta terangkan proses penting di B. Cadangkan dua kegunaan berpotensi bagi takungan C, iaitu rekreasi dan sumber protein, serta berikan satu contoh tasik sebenar bagi setiap kegunaan sebagai perbandingan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti hulu dan hilir.
2. Hubungkan aliran perlahan dengan mendapan serta delta.
3. Bandingkan dua kegunaan C dengan contoh tasik sebenar; C kekal kawasan rekaan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

B7S01 | 7.1

Buku teks KPM hlm. 76-77 | Rujukan 2.3.1

(a) Kenal pasti peringkat P dan Q.

Contoh jawapan

P ialah hulu sungai dan Q ialah hilir sungai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): P: hulu sungai.

☐ P2 (1 markah): Q: hilir sungai.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

(b) Selain ciri yang telah diberi, nyatakan dua ciri peringkat tengah dan dua bentuk muka bumi yang boleh terdapat di hilir.

Contoh jawapan

Peringkat tengah mempunyai lurah berbentuk U dan likuan sungai. Di hilir pula boleh terdapat tasik ladam serta delta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tengah: lurah berbentuk U.

☐ P2 (1 markah): Tengah: likuan sungai atau hakisan sungai.

☐ P3 (1 markah): Satu bentuk hilir seperti tasik ladam.

☐ P4 (1 markah): Bentuk hilir kedua yang berbeza seperti delta atau tetambak.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

B7S02 | 7.1

Buku teks KPM hlm. 77 | Rujukan 2.3.1

(a) Nyatakan asal bentuk tasik ladam dan lokasi pembentukan delta.

Contoh jawapan

Tasik ladam ialah bekas likuan sungai yang terpisah. Delta terbentuk di muara sungai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tasik ladam berasal daripada likuan sungai yang terpisah.

☐ P2 (1 markah): Delta terbentuk di muara sungai.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

(b) Terangkan empat perkara yang berkaitan pembentukan delta.

Contoh jawapan

Sungai membawa sedimen seperti pasir dan lumpur. Apabila aliran menjadi perlahan berhampiran muara, sedimen dimendapkan. Timbunan bahan yang berterusan kemudian membina dan memperluas dataran delta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sungai membawa sedimen seperti pasir atau lumpur.

☐ P2 (1 markah): Aliran menjadi lebih perlahan berhampiran muara.

☐ P3 (1 markah): Sedimen dimendapkan atau terkumpul apabila aliran perlahan.

☐ P4 (1 markah): Timbunan mendapan bertambah dan memperluas dataran delta.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

B7S03 | 7.2

Buku teks KPM hlm. 78-79 | Rujukan 2.3.2

(a) Namakan sungai terpanjang di Semenanjung Malaysia dan sungai terpanjang di seluruh Malaysia.

Contoh jawapan

Sungai Pahang ialah sungai terpanjang di Semenanjung, manakala Sungai Rajang ialah sungai terpanjang di seluruh Malaysia.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Semenanjung: Sungai Pahang.

☐ P2 (1 markah): Seluruh Malaysia: Sungai Rajang.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

(b) Nyatakan negeri bagi Sungai Kinabatangan, Loagan Bunut, Tasik Chini dan Tasik Kenyir.

Contoh jawapan

Sungai Kinabatangan berada di Sabah, Loagan Bunut di Sarawak, Tasik Chini di Pahang dan Tasik Kenyir di Terengganu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kinabatangan: Sabah.

☐ P2 (1 markah): Loagan Bunut: Sarawak.

☐ P3 (1 markah): Chini: Pahang.

☐ P4 (1 markah): Kenyir: Terengganu.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

B7S04 | 7.3

Buku teks KPM hlm. 80-82 | Rujukan 2.3.3

(a) Nyatakan dua kepentingan yang boleh dikongsi oleh sungai dan tasik.

Contoh jawapan

Sungai dan tasik menjadi sumber air domestik serta sumber protein.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Satu fungsi bersama yang tepat, seperti sumber air domestik.

☐ P2 (1 markah): Fungsi bersama kedua yang berbeza, seperti sumber protein, rekreasi atau hidroelektrik.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

(b) Padankan contoh dengan fungsi khusus: Sungai Muda, Sungai Golok, Sungai Rajang ke Kapit, dan Tasik Titiwangsa.

Contoh jawapan

Sungai Muda menyokong pengairan padi. Sungai Golok menjadi sempadan Malaysia-Thailand. Sungai Rajang menghubungkan kawasan pedalaman seperti Kapit. Tasik Titiwangsa menyediakan kawasan rekreasi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sungai Muda: pengairan pertanian/padi.

☐ P2 (1 markah): Sungai Golok: sempadan antarabangsa Malaysia-Thailand.

☐ P3 (1 markah): Sungai Rajang ke Kapit: pengangkutan dan perhubungan.

☐ P4 (1 markah): Tasik Titiwangsa: rekreasi.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

B7S05 | 7.1

Buku teks KPM hlm. 76-77 | Rujukan 2.3.1

(a) Bandingkan cerun hulu dengan cerun hilir.

Contoh jawapan

Hulu mempunyai cerun curam, manakala hilir mempunyai cerun lebih landai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hulu bercerun curam.

☐ P2 (1 markah): Hilir bercerun landai.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

(b) Nyatakan kelajuan aliran di hulu dan hilir. Kemudian nyatakan satu ciri hasil hakisan hulu dan satu ciri hasil pemendapan hilir.

Contoh jawapan

Aliran di hulu lebih deras, manakala di hilir lebih perlahan. Lubang periuk ialah contoh ciri hasil hakisan di hulu. Delta ialah contoh ciri yang berkaitan pemendapan di hilir.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Aliran hulu deras.

☐ P2 (1 markah): Aliran hilir lebih perlahan.

☐ P3 (1 markah): Ciri hakisan hulu yang tepat, seperti lubang periuk.

☐ P4 (1 markah): Ciri pemendapan hilir yang tepat, seperti delta atau tetambak.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

B7S06 | 7.2

Buku teks KPM hlm. 78-83 | Rujukan 2.3.2

(a) Kelaskan keempat-empat tasik kepada dua kumpulan asal pembentukan.

Contoh jawapan

Tasik Bera dan Chini ialah tasik semula jadi. Tasik Kenyir dan Temenggor ialah tasik buatan manusia.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Semula jadi: Bera dan Chini.

☐ P2 (1 markah): Buatan manusia: Kenyir dan Temenggor.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

(b) Nyatakan negeri bagi setiap satu daripada empat tasik itu.

Contoh jawapan

Tasik Bera dan Chini terletak di Pahang. Tasik Kenyir terletak di Terengganu, manakala Tasik Temenggor terletak di Perak.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Bera: Pahang.

☐ P2 (1 markah): Chini: Pahang.

☐ P3 (1 markah): Kenyir: Terengganu.

☐ P4 (1 markah): Temenggor: Perak.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

B7S07 | 7.3

Buku teks KPM hlm. 80-82 | Rujukan 2.3.3

(a) Kenal pasti fungsi A dan B.

Contoh jawapan

A ialah pengairan pertanian. B ialah penjanaan hidroelektrik.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): A: pengairan pertanian.

☐ P2 (1 markah): B: penjanaan hidroelektrik.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

(b) Berikan satu contoh lokasi sebenar bagi setiap fungsi A dan B berserta negeri lokasi itu.

Contoh jawapan

Contoh A ialah Sungai Muda di Kedah. Contoh B ialah Empangan Temenggor di Perak.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Contoh pengairan: Sungai Muda.

☐ P2 (1 markah): Negeri Sungai Muda: Kedah.

☐ P3 (1 markah): Contoh hidroelektrik: Empangan Temenggor.

☐ P4 (1 markah): Negeri Empangan Temenggor: Perak.

Terima contoh lokasi lain dalam buku teks dengan negeri yang tepat, seperti Empangan Kenyir di Terengganu atau Murum di Sarawak bagi hidroelektrik. Beri satu markah lokasi dan satu markah negeri sepadan bagi setiap fungsi.

B7S08 | 7.3

Buku teks KPM hlm. 81-82 | Rujukan 2.3.3

(a) Nyatakan dua kepentingan saliran yang ditunjukkan.

Contoh jawapan

Kegiatan tersebut menunjukkan kepentingan saliran sebagai sumber protein serta kawasan rekreasi dan pelancongan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sumber protein.

☐ P2 (1 markah): Rekreasi dan pelancongan.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

(b) Berikan dua contoh ikan air tawar yang dipelajari serta dua lokasi tasik rekreasi.

Contoh jawapan

Lampam dan haruan ialah contoh ikan air tawar. Tasik Titiwangsa serta Tasik Putrajaya ialah contoh kawasan tasik rekreasi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Satu ikan yang tepat, seperti lampam.

☐ P2 (1 markah): Ikan kedua berbeza, seperti haruan, baung, tilapia, patin atau sebarau.

☐ P3 (1 markah): Satu tasik rekreasi yang tepat, seperti Tasik Titiwangsa.

☐ P4 (1 markah): Tasik kedua berbeza, seperti Chini, Bera, Kenyir atau Putrajaya.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

B7S09 | 7.1

Buku teks KPM hlm. 76-77 | Rujukan 2.3.1

(a) Betulkan dua pernyataan tersebut.

Contoh jawapan

Delta terbentuk daripada mendapan di muara sungai, bukan di hulu yang curam. Tasik ladam pula ialah bekas likuan sungai yang terpisah daripada alur utama.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Delta ialah kawasan mendapan di muara/hilir, bukan hulu curam.

☐ P2 (1 markah): Tasik ladam ialah bekas likuan yang terpisah daripada alur utama.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

(b) Huraikan urutan pembentukan tasik ladam dengan empat isi.

Contoh jawapan

Sungai pada mulanya mempunyai likuan. Hakisan pada likuan mendekatkan bahagian alur sehingga sungai memotong likuan tersebut. Pemendapan kemudian menutup sambungan likuan lama dengan alur utama. Air yang tertinggal di bekas likuan membentuk tasik ladam.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sungai mempunyai likuan.

☐ P2 (1 markah): Hakisan pada likuan mendekatkan bahagian alur/leher likuan.

☐ P3 (1 markah): Alur utama memotong atau memenggal likuan.

☐ P4 (1 markah): Pemendapan menutup sambungan likuan lama lalu meninggalkan tasik ladam.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

B7S10 | 7.2

Buku teks KPM hlm. 78-82 | Rujukan 2.3.2, 2.3.3

(a) Berikan satu sungai yang menjadi sempadan negeri, bukan sempadan antarabangsa, serta satu tasik semula jadi.

Contoh jawapan

Sungai Bernam ialah sempadan negeri Perak-Selangor. Tasik Bera ialah tasik semula jadi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sungai Bernam sebagai sempadan Perak-Selangor atau Sungai Endau sebagai sempadan Johor-Pahang.

☐ P2 (1 markah): Tasik semula jadi yang tepat seperti Bera, Chini atau Loagan Bunut.

Terima ayat setara yang tepat. Setiap isi berbeza diberi sekali sahaja; elakkan markah berganda untuk isi sama.

(b) Huraikan dua fungsi saliran lain dengan satu contoh sebenar bagi setiap fungsi.

Contoh jawapan

Saliran juga penting untuk pengangkutan, contohnya Sungai Rajang yang menghubungkan pedalaman. Selain itu, saliran menyediakan kawasan rekreasi, contohnya Tasik Titiwangsa.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Fungsi pertama yang tepat selain sempadan, seperti pengangkutan sungai.

☐ P2 (1 markah): Contoh fungsi pertama sepadan, seperti Sungai Rajang.

☐ P3 (1 markah): Fungsi kedua yang berbeza, seperti rekreasi atau hidroelektrik.

☐ P4 (1 markah): Contoh fungsi kedua sepadan, seperti Tasik Titiwangsa atau Empangan Temenggor.

Terima pengairan dengan Sungai Muda, hidroelektrik dengan empangan yang tepat, atau fungsi lain dalam bab berserta contoh sepadan.

B7E01 | 7.1

Buku teks KPM hlm. 76-77 | Rujukan 2.3.1

Bandingkan lapan ciri merangkumi bentuk lurah, cerun, aliran serta ciri atau proses pada tiga peringkat sungai.

Contoh jawapan

Di hulu, lurah sungai sempit dan berbentuk V. Cerunnya curam dan alirannya deras, dengan ciri seperti jeram serta air terjun. Di peringkat tengah, lurah dihuraikan sebagai berbentuk U dan terdapat likuan sungai. Di hilir pula, cerun menjadi lebih landai dan aliran lebih perlahan. Pemendapan semakin penting, lalu terbentuk ciri seperti delta serta tetambak. Perbandingan ini menunjukkan perubahan ciri sungai sepanjang alirannya dari kawasan tinggi ke kawasan rendah.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hulu mempunyai lurah sempit berbentuk V.

☐ P2 (1 markah): Hulu bercerun curam.

☐ P3 (1 markah): Hulu beraliran deras atau mempunyai jeram/air terjun.

☐ P4 (1 markah): Tengah mempunyai lurah berbentuk U.

☐ P5 (1 markah): Tengah mempunyai likuan/hakisan sungai.

☐ P6 (1 markah): Hilir bercerun landai.

☐ P7 (1 markah): Hilir mempunyai aliran lebih perlahan.

☐ P8 (1 markah): Hilir mengalami pemendapan atau mempunyai delta/tetambak/tasik ladam.

Terima huraian lain yang tepat dan memenuhi isi diminta. Setiap fakta berbeza diberi sekali sahaja; bukan padanan perkataan tepat dengan model.

B7E02 | 7.2

Buku teks KPM hlm. 78-83 | Rujukan 2.3.2

Nyatakan negeri bagi setiap sungai. Kemudian kelaskan setiap tasik sebagai semula jadi atau buatan manusia.

Contoh jawapan

Sungai Pahang terletak di negeri Pahang. Sungai Rajang dan Sungai Baram berada di Sarawak, manakala Sungai Kinabatangan berada di Sabah. Bagi kumpulan tasik, Tasik Bera serta Tasik Chini ialah tasik semula jadi. Tasik Kenyir dan Tasik Temenggor pula ialah tasik buatan manusia. Setiap kad sungai telah dipadankan dengan negeri, sementara setiap kad tasik dikelaskan mengikut asal pembentukannya. Dua cara pengelasan ini tidak boleh dicampuradukkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sungai Pahang di Pahang.

☐ P2 (1 markah): Sungai Rajang di Sarawak.

☐ P3 (1 markah): Sungai Kinabatangan di Sabah.

☐ P4 (1 markah): Sungai Baram di Sarawak.

☐ P5 (1 markah): Tasik Bera ialah semula jadi.

☐ P6 (1 markah): Tasik Chini ialah semula jadi.

☐ P7 (1 markah): Tasik Kenyir ialah buatan manusia.

☐ P8 (1 markah): Tasik Temenggor ialah buatan manusia.

Terima huraian lain yang tepat dan memenuhi isi diminta. Setiap fakta berbeza diberi sekali sahaja; bukan padanan perkataan tepat dengan model.

B7E03 | 7.3

Buku teks KPM hlm. 80-81 | Rujukan 2.3.3

Terangkan fungsi sungai sebagai sumber pengairan, sempadan semula jadi, laluan pengangkutan/perhubungan dan kawasan rekreasi/pelancongan. Berikan satu contoh lokasi bagi setiap fungsi.

Contoh jawapan

Sungai membekalkan air untuk pengairan tanaman, contohnya Sungai Muda bagi penanaman padi. Sungai juga menjadi sempadan semula jadi, seperti Sungai Bernam antara Perak dengan Selangor. Dari segi pengangkutan, Sungai Rajang menghubungkan kawasan pedalaman seperti Kapit dengan tempat lain. Selain itu, sungai menyokong rekreasi dan pelancongan, contohnya pelayaran rekreasi di Sungai Melaka. Setiap fungsi memberi manfaat yang berlainan dan memerlukan contoh lokasi yang tepat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sungai membekalkan pengairan pertanian.

☐ P2 (1 markah): Contoh pengairan: Sungai Muda.

☐ P3 (1 markah): Sungai menjadi sempadan negeri atau antarabangsa.

☐ P4 (1 markah): Contoh sempadan: Bernam atau Golok dengan pasangan negeri/negara yang betul.

☐ P5 (1 markah): Sungai menjadi laluan pengangkutan/perhubungan.

☐ P6 (1 markah): Contoh pengangkutan: Sungai Rajang ke pedalaman seperti Kapit.

☐ P7 (1 markah): Sungai menyokong rekreasi/pelancongan.

☐ P8 (1 markah): Contoh rekreasi: Melaka, Sedim atau Kiulu dengan kegiatan yang sepadan.

Terima huraian lain yang tepat dan memenuhi isi diminta. Setiap fakta berbeza diberi sekali sahaja; bukan padanan perkataan tepat dengan model.

B7E04 | 7.3

Buku teks KPM hlm. 82 | Rujukan 2.3.3

Huraikan empat kepentingan tasik dengan satu contoh atau maklumat sokongan khusus bagi setiap kepentingan.

Contoh jawapan

Tasik menyediakan sumber air untuk kegunaan harian, seperti yang dikaitkan dengan penduduk sekitar Tasik Bera. Tasik juga membekalkan sumber protein melalui ikan air tawar. Tasik Bera mempunyai ikan seperti baung dan haruan. Selain itu, tasik menjadi tempat rekreasi, contohnya Tasik Titiwangsa. Tasik takungan yang berkaitan empangan turut menyokong hidroelektrik, seperti Empangan Temenggor. Kepentingan ini tidak bermaksud setiap tasik menjalankan semua fungsi tersebut; contoh perlu dipilih mengikut kegunaan yang dinyatakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tasik menyediakan sumber air domestik.

☐ P2 (1 markah): Contoh/sokongan: penduduk sekitar Tasik Bera menggunakan sumber tasik bagi keperluan harian.

☐ P3 (1 markah): Tasik menyediakan ikan air tawar sebagai sumber protein.

☐ P4 (1 markah): Contoh/sokongan: ikan seperti baung, haruan atau lampam di Tasik Bera.

☐ P5 (1 markah): Tasik menyokong rekreasi/pelancongan.

☐ P6 (1 markah): Contoh rekreasi: Titiwangsa, Putrajaya, Chini, Bera atau Kenyir.

☐ P7 (1 markah): Tasik takungan yang sesuai menyokong hidroelektrik.

☐ P8 (1 markah): Contoh hidroelektrik: Temenggor, Murum atau Kenyir.

Terima huraian lain yang tepat dan memenuhi isi diminta. Setiap fakta berbeza diberi sekali sahaja; bukan padanan perkataan tepat dengan model.

B7E05 | 7.1

Buku teks KPM hlm. 76-82 | Rujukan 2.3.1, 2.3.3

Kenal pasti peringkat sungai A dan B serta terangkan proses penting di B. Cadangkan dua kegunaan berpotensi bagi takungan C, iaitu rekreasi dan sumber protein, serta berikan satu contoh tasik sebenar bagi setiap kegunaan sebagai perbandingan.

Contoh jawapan

A ialah hulu sungai, manakala B ialah hilir atau muara. Aliran perlahan di B menggalakkan pemendapan sedimen. Pengumpulan mendapan di muara boleh membentuk atau memperluas delta. Takungan C berpotensi digunakan untuk rekreasi; sebagai perbandingan, Tasik Titiwangsa ialah contoh tempat rekreasi. C juga berpotensi menjadi sumber protein melalui ikan air tawar; Tasik Bera ialah contoh tasik yang membekalkan ikan air tawar. C tetap kawasan rekaan dan tidak dianggap sama dengan kedua-dua lokasi sebenar itu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): A dikenal pasti sebagai hulu sungai.

☐ P2 (1 markah): B dikenal pasti sebagai hilir atau muara.

☐ P3 (1 markah): Aliran perlahan di B menggalakkan pemendapan sedimen.

☐ P4 (1 markah): Pengumpulan mendapan di muara boleh membentuk atau memperluas delta.

☐ P5 (1 markah): C berpotensi digunakan untuk rekreasi.

☐ P6 (1 markah): Contoh perbandingan rekreasi: Tasik Titiwangsa atau Tasik Putrajaya.

☐ P7 (1 markah): C berpotensi menjadi sumber protein melalui ikan air tawar.

☐ P8 (1 markah): Contoh perbandingan sumber protein: Tasik Bera dengan ikan air tawar.

Terima huraian lain yang tepat dan memenuhi isi diminta. Setiap fakta berbeza diberi sekali sahaja; bukan padanan perkataan tepat dengan model.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Geografi Tingkatan 1, KPM/BPK, terbitan 2016; buku teks Geografi Tingkatan 1, KPM/Era Visi, 2016, ISBN 978-967-0483-48-1. Halaman pada nota dan soalan merujuk buku teks bercetak. Kod SP merujuk Standard Pembelajaran. KL merujuk Panduan Kerja Lapangan dalam DSKP hlm. 35-41, bukan kod SP bernombor.

Direktori BPK KPM | DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Soalan dan rajah latihan asli berbantu AI untuk sesi 2026. Bukan terbitan, pengesahan atau soalan rasmi KPM. Semakan guru secara bebas belum dibuat. Gunakan bersama buku teks dan bimbingan guru. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.